

Katoliški GLAS

Uredništvo in uprava:
Gorica, Riva Piazzutta štev. 18
Poštno črk. račun: štev. 24/12410

Cena: Posamezna štev. L 25
Naročnina: Mesečno L 110
Za inozemstvo: Mesečno L 190

Leto VI. - Štev. 40

Gorica - 7. oktobra 1954 - Trst

Izhaja vsak četrtek

Odločitev za Trst je padla

Kar se je pripravljalo že sedem let, se je izvršilo pretekli torek popoldne ob eni: v Londonu so zastopniki Italije, Jugoslavije, Anglije in ZDA podpisali listino, s katero je Italija dobila poverjeno upravo področja A Svobodnega tržaškega ozemlja. S tem je bila usoda STO-ja zapečatena, čeprav se uradno glasi, da je to le začasna rešitev. »Začasno« jo imenujejo zato, ker pri njej ni bila udeležena sovjetska Rusija, ki je skupaj z ostalimi vesilami podpisala leta 1947 pariško mirovno pogodbo, s katero se je STO ustanovilo. Ker sedaj Rusija vsaj uradno nasprotuje temu, da bi Italija dobila STO, imenujejo sedanjo rešitev le »začasno«. Bo pa dejansko trajna, ker so se Velika Britanija in Združene države obvezale, da ne bodo podpirale ne Italije ne Jugoslavije v njih morebitnih zahtevah po ozemlju, ki ga ima sosedja pod upravo. S tem je torej določeno, da področje A ostane Italiji, področje B pa Jugoslaviji, le da ta dobi nekoliko popravkov v svoj prid v Miljskih hribih. V glavnem pridejo pod Jugoslavijo naslednje vasi: Božiči, Hrovatini, Elerji, Sv. Kolomban, Škofije in del Plavij. Gre pa le za majhno popravilo dosežane začasne razmejitvene črte med področjema A in B, vsega skupaj za kakih tri tisoč prebivalcev in 9 km², ki jih pridobi Jugoslavija.

Ob novici, da so dosegli sporazum glede razdelitve STO-ja, se je posebno razveselila ital. javnost. Časopisi so to vest prinesli pod najvišjimi naslovi, ministrski svet v Rimu je imel posebno slavnostno sejo v tork dopoldne, popoldne je pa ministrski predsednik Scelba poročal o doseženem sporazumu v senatu. Za sredo so napovedali državni praznik, ko je bil šole prost dan, vsa javna poslopja in tudi mnoge privatne hiše so okrasili s trobojnicami. — V Jugoslaviji se zdi, da ni bilo nobenih posebnih proslav ob tej priliki.

Ko so podpisali »Memorandum«, so podpisali istočasno tudi dodatne protokole, ki urejajo različne probleme v zvezi s prenosom oblasti v coni A na Italijo. Glavne določbe dodatnih protokolov in posebnega statuta so v kratkem:

1. Preureditev začrtane nove meje se izvrši v roku treh tednov in sicer po anglo-ameriških črtah, ki ostanejo še toliko časa na ozemlju.
2. Obe stranki se obvezujeta, da ne bosta podvzeli nobenih kazenskih ukrepov zoper one osebe, ki so nasprotovali sedanji ureditvi tržaškega vprašanja.
3. Italija in Jugoslavija se obvezujeta, da bosta sporazumno uredili vprašanje drobnega obmejnega prometa med obema področjema; s pogajanjem bosta začeli vsaj v roku dveh mesecev.
4. V roku enega leta se lahko mirno izselijo na to ali na ono stran vse one osebe, ki so imele rezidenco v coni A ali B, lahko se tudi vrnejo, če so se izselile. V roku dveh let je dovoljeno, da svoje premoženje prodajo ali prenesejo, če je premoženje brez vseh ovir.
5. Iste pravice bodo uživali državljani obeh narodnosti brez katerikoli diskriminacij.
6. Vsak obdrži svojo službo, četudi nima še diplome; mora pa poskrbeti, da si jo pridobi vsaj v 4 letih. Tudi civilna policija ostane v službi.
7. Podeli se kulturna avtonomija, dovolj se raba radia, izdajanje časopisov itd. v obeh jezikih.
8. Obdržati se morajo šole v narodnem jeziku od otroških vrtec do

ljudskih in srednjih šol. — Oboje šolstvo bo avtonomno in enakopravno. Obdržijo se šole kot so sedaj.

9. V onih občinah, kjer je dober del prebivalcev druge narodnosti, to je vsaj ena četrtina, se vpelje dvojezičnost na uradih, v napisih itd. — Tudi na sodnji se bosta smela rabiti oba jezika, prav tako v javnih uradih.

10. Slovence v Trstu se dovoli, da dobe svoj kulturni dom v Rojanu in pri Sv. Ivanu, v sredini mesta se pa zgradi zanje nov dom v ul. Petronio.

14. V Trstu se dosedanja jugoslovanska delegacija spremeni v konzulat; prav tako dobi svoj konzulat Italija v Kopru.

12. Jugoslavija dobi razne ugodnosti in tržaškem prostem pristanišču.

13. Ustanovi se posebna mešana ital.-jugosl. komisija, ki bo imela za nalog, da čuva nad izvajanjem sprejetih obveznosti.

V tork popoldne je general Winterton sprejel generala De Renzija, podnačelnika italijanskega stana, ki ga je ital. vlada določila, da prevzame vojaško poveljstvo nad tržaškim ozemljem, za civilnega komisarja pa pride dr. Palamara, bivši prefekt iz Gorice, katerega pa imamo Slovenci v žalostnem spominu, ker je izgnal otroke optantov iz slovenskih šol.

Kdo svoj narod prav ljubi?

Vsak kristjan sme in tudi mora svoj narod bolj ljubiti kot tuje narode; kajti ta ljubezen je že od narave v človeku. Krščanska vera je ne odpravlja, marveč jo poveljuje in goji. Če bi rekli: Kristjan sme ljubiti svoj narod, je to premalo. Treba je reči: Kristjan mora ljubiti svoj narod. Ljubezen do samega sebe in do staršev tudi ni samo dovoljena marveč zapovedana. In zakaj naj ljubimo svoj lastni narod? Zato, ker je narod kakor velika družina, v kateri smo vsi v sorodstvu. Kakor svoje krvine sorodnike bolj ljubimo kot tujce, tako moramo tudi svoj narod ljubiti bolj kot tujce, ne da bi te prezirali ali sovražili. Ljubezen do naroda je torej utemeljena v naravni postavi, v volji Stvarnika. Kakor je položil Stvarnik v naša srca večjo ljubezen do staršev kot do drugih ljudi, tako nam je dal tudi večjo ljubezen do lastnega naroda. Ljubezen do naroda je torej ukaz naravne postave. Krščanstvo pa naravne postave ne more odpraviti. Saj tudi Kristus izrečno poudarja, da ni prišel razvezovati postave (Mt 5, 17). Torej imata ljubezen do božje resnice in ljubezen do naroda — Boga za zaščitnika: sestra dvojčici sta, ki imata istega očeta, namreč Boga. Ker Bog samemu sebi ne more nasprotovati, ljubezen do vere ne more biti v nasprotju z ljubeznijo do naroda.

Z ozirom na to, se ne smemo čuditi, če slišimo trditve, da so bili Kristus, preroki, apostoli, Mati božja in mnogi sveti moše navdušeni za svoj narod. Zakaj je naš Zveličar deloval skoro samo v Obljubljeni deželi? Zakaj si je prizadeval, da koristi najprej judovskemu narodu? Hotel je pač pokazati, da želi dobro najprej narodu, ki mu pripada. Zarečo ljubezen do lastnega naroda najdemo zlasti pri prerokih. Pomislimo n. pr. na preroka Jeremijo, ki je plakal nad razvalinami Jeruzalema. V misel vzemimo makabejske brate. Še umirajoči se sklicujejo na »očetovske postave«.

Kakšna bodi naša ljubezen do lastnega naroda? Ljubezen kažemo s tem, da svoj narod cenimo in z dovoljenimi sredstvi delujemo za njegov razvoj in obrambo. Četudi človek ve, da so na zemlji še plem-

nitejši in bolj izobražene matere, kot je lastna, vendar svojo mater višje ceni kot vsako drugo. Podobno je tukaj. To uvaževanje lastnega naroda pa se loči od ošabnega precejševanja, ki obstoji v tem, da ima človek svoj lastni narod za boljšega od vseh drugih. Jasno je, da ne morejo imeti vsi narodi prav, če se ima vsak za najboljšega.

Napačno pa ravna vsakdo, ki je nasproti svojemu lastnemu narodu brezbržen ali če ga zataji ter svoje otroke v tujo šolo pošilja. Napaka pa stori tudi, kdor ljubezen do svojega naroda pretirava, kakor bi bil narod ljubiti bolj kot tujce, ne da bi te prezirali ali sovražili. Ljubezen do naroda je torej utemeljena v naravni postavi, v volji Stvarnika. Kakor je položil Stvarnik v naša srca večjo ljubezen do staršev kot do drugih ljudi, tako nam je dal tudi večjo ljubezen do lastnega naroda. Ljubezen do naroda je torej ukaz naravne postave. Krščanstvo pa naravne postave ne more odpraviti. Saj tudi Kristus izrečno poudarja, da ni prišel razvezovati postave (Mt 5, 17). Torej imata ljubezen do božje resnice in ljubezen do naroda — Boga za zaščitnika: sestra dvojčici sta, ki imata istega očeta, namreč Boga. Ker Bog samemu sebi ne more nasprotovati, ljubezen do vere ne more biti v nasprotju z ljubeznijo do naroda.

Ljubezen do lastnega naroda pa ne sme voditi do sovraštosti ali krivičnosti nasproti pripadnikom tujega naroda; saj so tudi ti otroci istega Očeta v nebesih. Zato smo vsi med seboj bratje. Kdor tujega naroda ne časti, lastnega vreden ni. Kristus nas je v priliki o Usmiljenem Samarijancu hotel poučiti, da tudi pripadnikov tujega naroda ne smemo izključiti iz ljubezni do bližnjega.

Ljubezen do naroda kažemo vsi verni katoliki zlasti v molitvi za svoj rod. V nemških listih pogosto beremo poziv k molitvi za domovino.

Leta 1933 so na Dunaju 12. septembra obhajali zelo slovesno 250-letnico zmage nad Turki. Na ta dan so ustanovili tudi molitveno združenje »Immaculata«. Pokrovitelj združenja je bil dunajski kardinal Innitzer. Vsak član ali članica te molitvene zveze odmoli na čast Materi božji vsak dan del rožnega venca za odvrnitev vseh nevarnosti od domovine. Vsak član dobi pri vstopu v zvezo molek, ki je rdeče-bele barve in blagoslovljen ter opremljen z odpadki. — Kardinal Innitzer je s toplimi besedami priporočil to zvezo in pristavil: »Molitve je največja sila.«

Ali bi ne bilo prav, da bi mi, ta mesec oktober pri molitvi sv. rožnega venca molili tudi za svoj narod?

Janez

drugi strani, posebno pa po odločitvi Anglije, da bo ohranila na evropski celini, vključno Nemčijo, sedanje stanje svojih vojaških sil. Veliko je pripomogla k uspehu konference tudi Dullesova izjava, da bo sprejela Amerika do nove evropske obrambne organizacije vse tiste obveznosti, ki jih je bila obljubila prejšnji evropski obr. skupnosti. Tudi Adenauerjeva izjava, da se Nemčija prostovoljno odpoveduje proizvodnji atomskega, bakteriološkega, kemičnega in težkega orožja, je pomagala v izdatni meri konferenci do uspeha. O poteku te izredno važne konference prinašamo tukaj kratek pregled.

Londona konferenca se je pričela v tork 28. septembra v glasbeni dvorani palače »Lancaster House«. Udeleževali so se vsi zunanji ministri devetih držav in sicer Eden za Anglijo, Dulles za Združene države, Mendes France za Francijo, Adenauer za Zapadno Nemčijo, Martino za Italijo, Pearson za Kanado, Spaak za Belgijo, Beyen za Nizozemsko in Beck za Luksemburško.

Večina ministrov je prispela v London že nekaj dni prej, tako da so mogli imeti še pred konferenco nekaj sestankov. Lep vtis je napravil Dulles s svojim obiskom pri Mendes Franceu. S tem je popravil neprijetni vtis, ki ga je bil napravil pri Francozih, ko se pri svojem nedavnem obisku v Bonnu in Londonu ni

Važna angleška odločitev

Toda zgodilo se je nekaj nepričakovanega. Drugi dan, to je v sredo 29. septembra — datum je v resnici zgodovinske važnosti — je podal angleški zunanji minister izjavo, ki je na mah spremenila ves položaj. Izjavi je namreč, da je Velika Britanija pripravljena ohraniti na evropski celini za dobo 50 let štiri divizije in taktične letalske enote ali pa sile, ki jih bo Višje poveljstvo zveznih sil v Evropi smatralo za enakovredne. Velika Britanija, je dejal Eden, se obvezuje, da ne bo proti volji večine bruseljskega pakta umaknila teh vojaških sil z evropske celine, oziroma iz Nemčije, razen za slučaj skrajne potrebe v svojih prekomorskih deželah. Vse te obveznosti, ki jih sprejema Anglija, veljajo le za slučaj, ako konferenca doseže svoj namen.

Še pred to Edenovo izjavo je podal ameriški zunanji minister Dulles zelo važno izjavo, da bo v slučaju, ako bo Evropa krenila na pot enotnosti, priporočil preds. Eisenhowerju, naj sprejme glede nove varnostne organizacije vse tiste obveznosti, ki so jih Združene države sprejele glede zavržene evropske obrambne skupnosti. Z eno besedo, Združene države bodo nudile članicam bruseljskega pakta vso ono pomoč, ki so jo bile pripravljene nuditi evropski obr. zvezi.

Po teh dveh važnih izjavah je konferenca dobro napredovala in zato so bili vsi prepričani, da se bo že zadnjo soboto srečno zaključila, a prišlo je zopet do novih težav in sicer pri razpravljanju o nadzorstvu oboroževanja in pri vprašanju proizvodnje vojnega orožja. Glede nadzorstva o oboroževanju oziroma o omejitvah oboroževanja so se končno zedinili, da prevzame to nadzorstvo vojaški svet bruseljskega pakta in ne Atlantska zveza, kot je prvotno večina držav želela. Nove težave so nastale, ko je šlo za določitev, kakšno orožje bo smela proizvajati Nemčija, ki spada pod »strateško izpostavljenost cone«. In tukaj je stavil Mendes France take zahteve, ki jih ostale države niso mogle sprejeti, tako da je bila konferenca zopet v nevarnosti, da se razbije. Tedaj pa je nastopil Adenauer ter je s svo-

hotel ali ni mogel ustaviti v Parizu. Razgovor obeh državnikov je potekel v pristranskem ozračju ter je pomagal utrditi upanje na ugoden potek konference. Na splošno so prišli vsi državniki z velikimi upi na konferenco, čeravno so se vsi zavedali, da stvar ne bo šla zaradi francoskega stališča tako gladko izpod rok.

Težave so se pokazale že takoj prvi dan. Pri prvi seji ministrov je po določitvi dnevnega reda povzel besedo Mendes France ter razložil francosko stališče o vključitvi Zapadne Nemčije v zapadni obrambni sistem. Ponovil je že znano zahtevo, da mora nadzorstvo nad oborožitvijo in industrijsko proizvodnjo vojnega materiala prevzeti bruseljski pakt in ne Atlantska zveza, ki že po svoji naravi stremi za povečanjem in nikakor po omejitvi vojnih sil.

Mendes France je izjavil nadalje, da je Francija pripravljena pristati na to, da dobi Nemčija takoj svojo suverenost ter da se vključi v Atlantsko zvezo, toda le pod pogojem, da se Anglija in Združene države obvežejo, da bodo držale primerno število vojnih sil na evropskem kontinentu in ako se vprašanja Posarja pravično reši.

Te zadnje zahteve Mendes Francea so neprijetno presenetile vse člane konference in bati se je bilo, da bodo ravno te zahteve onemogočile ugoden potek konference.

jo izjavo rešil situacijo. Izjavil je namreč, da se Nemčija prostovoljno odpoveduje izdelovanju atomskega, bakteriološkega, kemičnega ter težkega orožja. Zahteval pa je, da bi morale veljati te omejitve samo za določen čas, nakar bi bilo treba o tem vprašanju zopet sklepati.

Mendes France je pristal na to, a le pod pogojem, da se eventualne spremembe sprejmejo enoglasno, kar pomeni, da bi smela Francija s svojim vetom preprečiti v bodočnosti vsako spremembo. In zopet je zašla konferenca v slepo ulico. Tedaj pa se je dvignil novi italijanski minister Martino ter predlagal, naj bi za spremembo nemške oborožitve zadostovala dvotretjinska večina. Mendes France se je slednjič vdal in konferenci je bil zagotovljen popoln uspeh.

Konferenca se je zaključila zadnjo nedeljo s podpisom posebne skupne izjave o sklepih konference.

Sramotenje je njih namen

V zvezi z nedavnim svetovnim kongresom Marijinih družb, ki se je vršil v Rimu od 8. do 12. sept., je »Primorski dnevnik« od 28. septembra t. l. priobčil članek »Križev pot 'Marijinih hčer' in dejavnost rimskih 'gladiatorjev'«. V tem članku je pisec nazival vrsto amazanov namigovanj na nemoralnost Marijinih hčer, njihovih voditeljev — duhovnikov in rimskih moških udeležencev kongresa, ki naj bi vsi skupaj počenjali amazanost med seboj.

Sploh je članek tako sestavljen, da se človeku naravnost gabi. Članek ne samo, da težko žali verski čut Marijinih družbenic in duhovnikov, ampak tudi moti javni red, ker so med udeleženci kongresa v Rimu bili tudi slovenski zastopniki in zastopnice, ki so s člankom izpostavljeni javni sramoti.

Namen članka je nedvomno bil prav ta, da krivično žali udeležence in udeleženko kongresa, jih postavi na sramotni oder in zanese razdor v vrste vernikov, duhovščine in družin.

Zato članek kot tak z vso ogorčenostjo obojamo in zavračamo, kot škodljivega verskemu čutu in poštenosti slovenskega ljudstva, pa tudi kot vzor komunistične propalosti!

Popoln uspeh londonske konference

Londona konferenca se je zaključila zadnjo nedeljo s popolnim uspehom. Nemčija dobi popolno suverenost ter stopi kot enakopravna

članica v Atlantsko zvezo in skupno z Italijo v bruseljski pakt. Do teh uspehov je prišlo po trdem boju in po raznih popustitvah na eni in

MARIJINO ZMAGOSLAVJE V ŠTANDREŽU

Kako resnično je Marija po papeževih besedah največja zmagovalka v vseh bojih božjih, se je pokazalo tudi preteklo nedeljo v Štandrežu ob sklepu marijanskega kongresa slovenskih vernikov iz štandreškega dekanata in iz Gorice. Marija je doživela v Štandrežu zmagovalstvo kot ga morda niti njen Sin ni ob evharističnem kongresu leta 1951. A pripovedujemo od kraja.

Marijanski kongres, napovedan za slovenske duhovnike v goriški škofiji, se je začel na prvi petek. Ponekod so bile to prav slovesne tridnevne, povsod pa je pristopilo izredno veliko število vernikov k sv. zakramentu. K sklepu kongresa v nedeljo popoldne je prišlo več tisoč ljudi, računajo na 5000 ali tam blizu. Veličastna je bila procesija, ki se je začela točno ob

3h. Na okusno ozaljšanem avtomobilu je na dovolj visokem tronu stal lep kip Marijin, ves v cvetju in ob straneh štirje živi angelčki, ki so ves čas procesije lepo molili pred Marijo kot njena častna straža. Tudi zvočniki so pomagali opravičiti svojo službo, saj so prenašali glas molilcev in pridigarjev do slednjega udeleženca pri procesiji, ki je bila pa tako dolga, da posebno v prednjih vrstah niso mogli povsem slediti molitvi in petju. Nadškofa, ki je bil zadržan, je uradno zastopal dekan msgr. Alojzij Novak, ki je z dragoceno mitro na glavi bil kakor škof.

V procesiji je vladal vzoren red in posebno je bilo razveseljivo visoko število mož in fantov, pa tudi deklet iz krožkov in iz Mar. družbe. Veselo so vihrale v zraku številne zastave, ki jih je rahel veter pozibal ter odnašal prazniško pritrkovanje zvonov daleč preko meja štandreške fare. Najlepše se je odražala nova štandreška zastava, ki so jo blagoslovili tik pred začetkom procesije. Slikarje na njej so delo slikarja Toneta Kralja. Središče vse dolge procesije je bil pač kip Marijin, ki so ga spremljala beloboblečena dekleta in številna duhovščina, za kipom pa naši občinski svetniki in župani ter drugi zastopniki in veljaki. Zadnji del procesije so tvorile ženske, ki so prišle v prav posebno visokem številu.

Zbranost in pobožnost je vladala med procesijo in prav isto moremo trditi o blagoslovu na trgu pred cerkvijo. Pete litanije, posvetilna molitev, zahvalna pesem, to so bili trije viški naše skupne pesmi in molitve. Vsa več tisočglava množica je pela in molila kot en sam mogočen zbor, v polni zavesti, da stoji pred Jezusom v najsvetejšem Zakramentu in pred njegovo sv. Materjo. Ganljivo je bilo tudi, ko je msgr. Mšenik prebral brzojavko sv. očeta, ki je vsem navzočim podeljeval odpustke in svoj blagoslov.

Z blagoslovom z Najsvetejšim in zaključno Marijino pesmijo se je zaključil prvi, to je cerkveni del marijanskega slavlja.

Marijanska akademija

Dobre pol ure nato se je začel drugi del, marijanska akademija na prostoru poleg cerkve. Ta prostor je našemu občinstvu že znan iz časov evharistične procesije in tudi drugih versko-kulturnih prireditve, ki so se že tam vršile. Za take množične nastope je prav primeren.

Naval ljudstva pri akademiji je bil velikanski. Gotovo je bilo čez tisoč udeležencev, ki so skoro vsi sedeli. Tudi tu pri akademiji so zvočniki opravili svojo pohvalno vlogo, ker bi sicer akademija ne bila deležna uspeha, kakršnega je imela.

Po uvodnem govoru dr. Humarja, ki je pokazal na Marijino čiščenje kot na bogato dediščino, ki so jo naši predniki zapustili nam, svojim potomcem, so se razvrstile po programu ostale točke: zborne recitacije, živa slika, nastopi pevskih zborov in končno prizor iz Meškovega Gobavega viteza, in sicer tretje dejanje, ki prikazuje slovo Blanke v grajski kapeli od patra Leopolda. V svežem jesenskem zraku nastopajočega večera je zaorila najprej pesem združenih zborov pod vodstvom g. Franca Valentinčiča, organista iz Pevme. Mogočen zbor je bil to, ki je tvoril uverturo v akademijo. Brez dvoma je bila posrečena zamisel, da so združeni zbori nastopili na začetku in ne ob koncu kot ob prejšnjih prilikah.

Sledila je zborna recitacija dekleške Mar. družbe s pesmijo, ki jo je zapel njen zbor. Dekleta so podala dovolj živo svoje vloge, le zbor je bil nekoliko šibak. Med dekleti v družbi jih je gotovo še kaj takih, ki bi lahko pomnožile njegove vrste. Za Mar. družbo smo videli živo sliko, ki jo je predvajala mladina iz Štandreža pod režijo Maksa Debenjaka. Peli so pesem »Glej, o Marija« z odgovarjajočim prizorom pred podobo Marijino. Prijetni sopran solistinja in spremljava zbor, oboje je zelo ugajalo. Uspeh na odrju je bil gotovo prijetno zadoščenje za trud vsem.

Tudi zborna recitacija fantovske Mar. kongregacije je bila na mestu pri marijanski akademiji, saj smo bili naših fantov vsi veseli, ko smo jih videli na odrju.

Tri pesmi, ki jih je zapel zbor, SKPD iz Gorice pod vodstvom prof. Fileja, so znova potrdile odlično formo tega zbora, ki je pa to pot imel nekoliko bolj šibko zasedbo v ženskih glasovih. Gotovo so temu krive počitnice, ki so raztepele ženske po svetu. Vsekakor je bilo izvajanje vseh treh pesmi na programu odlično. Posebno sta ugajali druga in tretja.

Za nekatere je bilo že nekoliko pozno, ko se je začel prizor iz Gobavega viteza.

A so kljub temu vztrajali in ni jim bilo žal. Pater in Blanka, oba sta igrala odlično. Gotovo je bil v pomoč tudi oder in petje, ki je prizor spremljalo v drugi polovici. Vsekakor se je Blanka lepo poslovala od patra Leopolda predno je šla prosit zdravja Henriku, in tudi mi smo se

lepo poslovali od Štandreža, kjer smo v nedeljo doživeli tako prijetno duhovno veselje. In odšli smo zopet na življenjsko romanje z željo, da bi se vsako leto lahko vračali v Štandrež na taka pristrčna versko-kulturna slavlja.

(r+r)

Bogata in sveta dediščina

(Govoril dr. Kazimir Humar na marijanskem kongresu v Štandrežu)

Ze veliko lepega je verno krščansko ljudstvo po vsem svetu doprineslo Mariji na čast v tem njej posvečenem letu. Tudi kar nas je vernih Slovencev nismo ostali ob strani. Najprej sta videla Trst in kraška planota okrog Trsta slavo Marijino. Danes pa smo se dvignili Slovenci ob dolenji Soči in Vipavi, in oni s spodnjega Krasa, da izpričamo pred svetom svojo vernost in vdanost Mariji Devici, brez madeža izvirnega greha spočeti. In prav je tako. Če bi tega ne bili storili, bi ostal črn madež na našem verskem življenju. Saj nam še naši bratje z onstran meje, s Sv. gore in z mirenskega Grada, dajejo svetel zgled, kako moramo častiti našo nebeško Kraljico. Slišali ste in brali o njih gorečnosti in ljubezni do Marije, ki se je kljub vsem oviram prav žarko pokazala prav ob zadnjih romanjih na Sv. goro. Zato naj gre njim, ki stoje v prvi vrsti v boju za božje in Marijino kraljestvo, naš topel pozdrav.

MARIJINA SVETIŠČA

Dunajski pisatelj Hoppe, ki je napisal debelo knjigo o božjih poteh, poudarja, da je v slovenskem ljudstvu opaziti prav posebno stremenje: naše ljudstvo se namreč odlikuje pred drugimi po tem, da ima postavljenih veliko svetišč po hribih in gričih. Večkrat taka svetišča zaradi praktičnih potreb niso potrebna, a pričajo o idealnem čustvovanju, o globoki pobožnosti, o verski sili in moči in o poeziji našega ljudstva, ki brez ozira na potrebnost sledi le vzvišenim težnjam srca in ne miruje in ne počiva, dokler ne postavi Gospodu, češčenu in ljubljenemu, na najvišjih in najlepših vrhovih gora in gričev kamenit »Te Deum«, drugega za drugim.

In prav isti pisatelj je ugotovil po primerjavi vseh narodov nekdanje avstrijske države, da je prav naše ljudstvo najbolj Mariji vdano, da jo najraje obiskuje na božjih poteh in da bi se po pravici smelo imenovati »Marijino ljudstvo«. In to Marijino ljudstvo je postavilo toliko Marijinih svetišč po hribih in gorah! Če se človek ozre na tako svetišče, mu duša kar sama zapoje:

»Cerkvica vrh gore, cerkvica bela,
vsak dan pozdravlja te duša vesela...
Saj mi tako ljubo gledaš z višave,
s holmea zelenega daješ pozdrave...«

Nekaj prav posebnega je v tej težnji naših src, ki hrepene k Mariji v višavo. Ta težnja je odmev in odziv klicu Marijinemu, katerega si je sama izbrala mnogo teh višinskih cerkva kot romarska svetišča in prestole milosti. Marija sama je klicala naše prednike iz nižin v višine: ona je v srea zasejala tisto idealno hrepenenje, ki se je dvigalo iz življenjskih nižin proti nebeškim višinam. Vse lepe višinske cerkve so kakor kameniti odjeki hrepenenja: »Sursum corda! Kvišku srca!«

In v dejstvu, da je največ višinskih cerkva Mariji posvečenih, vidimo že dokaz, da je Marija sama klicala v te tihe in svete višine. Po naših gorskih Marijinih svetiščih danes še bolj goreče in hrepeneče kot pred stoletji odmeva:

»Na gori stanuješ, v nebesih kraljuješ;
o prosi, Marija, pri Bogu za nas!«

Ali ta tihi »Magnifikata« in »Te Deum« naših gorskih cerkve in svetišč, piljev in znamenj ob poti, je našel tudi živ izraz v besedi in pesmi. Naše ljudstvo ni Mariji postavljalo le svetišč in znamenj ob poti, temveč je svojemu čustvovanju našlo izraz tudi v živih govornih besedah, v vezani in nevezani, v pesmi in pripovedki. Nekdo je letos vse to zbral in nam v lepi knjigi prikazal, koliko krasnih biserov je slovenski človek ustvaril ob navdihu Marijinem. Prof. R. Lenček je v knjigi Slovenska marijanska lirika zbral in uredil, kar je najlepšega in najpomembnejšega ustvaril slovenski genij Mariji v čast. Od neznanih pesnikov, ki so v sivi davnini zapeli prve pesmi Mariji na čast v slovenskem jeziku, pa preko naših velikih mojstrov Prešerna, Levstika, Zupančiča, do najnovejših Lovrenčiča, Antona Vodnika, in naših primorskih Piščanca, Bršljanskega, Šorlijeve je dolga vrsta slovenskih umetnikov-pesnikov, ki je oplodila njih umetnost sveta božja mati Marija.

»Na poti samotni mater sem srečal: Marijo.
Ob moji strani zdaj hodi,
blodeče stopinje vodi
na Goro. Vabeče zvonovi zvonijo.

Svoje nemirno srce
njej — Materi sem posvetil.
Svoje skrite solze
v njene dobre oči sem izlil.

Tako mi je dobro zdaj.
Nikogar me ni več strah.
Ob njenih materinskih nogah
romal tako bi vekomaj.«

(Janežič)

SLOV. MARIJINE PESMI

Ob Marijinih materinskih nogah je romal slovenski človek od davna do danes. In zato, ker je bil romar, je pel. O, slovenska Marijina pesem, tista preprosta po besedi in po melodiji, tako v srce segajoča, kdo bi te pozabil! Ti polniš naša svetišča.

»Z glasnim šumom s kora
orgle so donele,
druži se z donenjem
glas soseske cele.

Bodi počesčena,
rajska ti Devica,
vseh nebes in zemlje,
naših src Kraljica!«

(Jenko)

Ti, slovenska pesem Marijina, si naša najdragocenejša dota, ki se iz roda v rod deduje v naših družinah. Mati jo poje otroku v zibel, nato ga pesem Marijina spremlja vse življenje. Kadar je v težavah in skrbih zapoje:

»O Devica, pomočnica
bila si in boš nam ti.
Le sladkosti in blagosti
tvoja roka nam deli.

Ljuba mati, v zarji zlati
ti tolaži nam srce.
V vseh slabostih in bridkostih
grenke briši nam solze.«

K Mariji poje v veselju in sreči, v zdravju in boleznih. Celo ko se na smrt pripravlja, veren slovenski človek poje k Mariji.

»Kadar nam zadnja bo ura odbila,
Mati premila, pridi po nas!
Ti takrat vodi v raj nas veseli,
tam bomo peli hvalo veš čas.«

»Slovenska beseda je kakor pesem.« je dejal Cankar. Ali najbolj zveni in poje, ko veren Slovenec prepeva pesmi svoji nebeski Materi.

»Drevesa na vrtilih cveto,
po vejah pa ptice pojo,
nebeski Kraljici,
Mariji Devici,
pozdrav ino slavo dajo.«

Res, mislim, da skoro ni lepšega prizora, kot je množica vernih slovenskih ljudi, ki družno poje: »Lepa si, lepa si, roža Marija.«

Tej roži, ki se ji klanja vesoljstvo, ki so se ji poklonili največji geniji svetosti in umetnosti, se klanjamo tudi mi. Klanjamo se ji tu v štandreški fari, v središču naše največje slovenske dekanije. Naši dedje in pradedje so ji postavili svetišča in kapelice širom dežele, bajali so o njej svete priče, prepevali svete pesmi in vse to so izročili nam nevednim svojim potomcem. Bogata dediščina je to, ki jo moramo čuvati, hraniti, gojiti z vsemi svojimi močmi. Sveta dediščina je to, ki jo moramo ljubiti z vsem srecem in ji ostati zvesti. Zato zaključujem s pesnikom:

Naj čuje zemlja in nebo,
kar dan's rojaki mi pojo:
Mariji zvesti kakor zdaj
ostali bomo vekomaj!

»Katoliški glas« v vsako slovensko družino!

Kongres za zaščito otrok

Dne 30. avgusta so v Zagrebu imeli Mednarodni kongres za zaščito otrok. Kongresa se je udeležilo 350 delegatov iz 30 držav. V otvoritvenem govoru je predsednik republike poudaril, da nobena ustanova ne more nadomestiti staršev pri vzgoji otrok. Važna je tudi resolucija jugoslovanske delegacije, da je treba staršem onemogočiti izbiro šole za njihove otroke in otrokom preskrbeti šolsko vzgojo v materinem jeziku. — Zanimivo pa bi bilo vedeti, kako Jugoslavlani svojo resolucijo razlagajo.

Osemnajsta ned. po binkoštih

Tisti čas je vstopil Jezus v čoln in se prepeljal in prišel v svoje mesto. In glej, prinesli so mu mrtvoudnega, ležečega na postelji. Ko je Jezus videl njih vero, je rekel mrtvoudnemu: »Zaupaj, sin, odpuščeni so ti tvoji grehi.« In glej, izmed pismoukov so si mislili: »Ta govori bogokletno.« Ko je Jezus videl njih misli, je rekel: »Zakaj v srcu hudo mislite? Kaj je lažje reči: »Odpuščeni so ti grehi«, ali reči: »Vstani in hodi?« Da boste pa vedeli, da ima Sin človekov oblast, na zemlji odpuščati grehe« - reče tedaj mrtvoudnemu: - »vstani, vzemi svojo posteljo in pojdi na svoj dom.« In vstal je ter odšel na svoj dom. Ko so pa množice to videle, so se zbale in slavile Boga, ki je dal ljudem tako oblast. (Mt 9, 1-8).

*

ČESA VSEMOGOČNI BOG NE MORE

Imamo vidni in nevidni svet, naravni in nadnaravni. Po telesu spadamo k vidnemu svetu, po duši k nevidnemu. Zaradi Jezusovega odrešenja in zasluženja smo pa poklicani v nadnaravni svet. Vanj stopi duša, kakor hitro smo v posvečenju očji milosti. To milost smo dobili pri sv. krstu. Večno bomo v nadnaravnem svetu v nebesih.

V vidnem, nevidnem in nadnaravnem svetu so določeni zakoni, po katerih se vzdržuje red. Kar koli se n. pr. premakne iz ravnotežja, se prevrne (kratki stik ugasne žarnico): živo telo, ki izgubi potrebno toploto, se prehladi. Tudi v nadnaravnem svetu je enako: kdor noče živeti po božjih postavah, po vesti, po nauku Cerkve, ki jo je Kristus postavil, naredi greh; smrtni greh pa uniči nadnaravno življenje.

Kar se v naravnem svetu pokvari,

je možno popraviti. Zdravnik n. pr. zdravi bolezen, elektricist napelje spet tok v žarnico.

Kdo pa nadnaravni svet zdravi? Kdo popravi v naši duši izgubo posvečenju milosti? Kdo nas spet dvigne v nadnaravni svet? Bog! Kako pa?

Ali elektricist vpraša žico, če hoče dovajati tok v ugaslo žarnico? Nič ne vpraša, pač pa uredi varovanke, in kar je potrebno. Bolnik mora navadno že sodelovati z zdravnikom; jemati mora n. pr. zdravila. V nadnaravnem svetu, v kraljestvu milosti, je treba našega polnega sodelovanja z Bogom.

Pri Bogu sicer ni nič bolj ali manj težko. V današnjem evangeliju je Jezus poudaril, da mu je enako lahko: odpustiti grehe kot o-zdraviti bolnika.

Zakaj je pa Jezus bolniku grehe odpustil, ni jih pa farizejem? Kje je bil vzrok? Mrtvoudni se je svojih grehov kesal, vedel je, da je bolan prav zaradi svojega grešnega življenja. »Že sedaj toliko trpim« — si je mislil, — »kaj bo šele v peklju? Želel je biti rešen greha. Farizeji so pa v grehu vztrajali, niso se kesali.

Glejte, kaj božji vsemogočnosti zveže roke: naša nespokornost. Ta naredi, da Bog grehov ne more odpustiti.

Ali ni moči, ki bi otajala zledenelo grešnikovo srce? Je, bolj obilna milost, ki jo Bog podeli posečim. Zato je praktično važno tole: Kjer imate zakrknjene grešnike, molite dosti zanje. Pa ho vstal grešnik iz postelje greha, zanikrnosti in bo šel proti nebu na svoj dom.

Ker Marijina priprošnja največ premore, prosite tudi njo, ki je pribežališče grešnikov, da zadrži božjo pravičnost in priklie božje usmiljenje.

Posvetitev Brezmadežnemu Srcu Marijinemu

Brezmadežna Mati božja in Mati naša Marija! V tem slovesnem trenutku, ko zaključujemo marijanski kongres, se posvečujemo tvojemu brezmadežnemu Srcu. — Tvoji materinski ljubezni izročamo sebe, naše družine in našo mladino, naše šole in naše organizacije, vse naše zasebno in javno delo, vso našo deželo, vse naše ljudstvo.

Pomagaš nam svojim otrokom, da bomo v življenju imeli pred očmi svoj večni cilj, da ne bo naše življenje le boj za vsakdanji kruh, pač pa naj bo ob tvoji brezmadežni roki tudi pot v nebesa.

Sprejmi nas v svoje brezmadežno Srce in ohrani nas vedno zvesto Bogu in sv. Cerkvi, ki jo je tvoji božji Sin postavil, da vodi ljudi k zveličanju.

Razgrni, o Brezmadežna, svoj plašč nad nas vse in varuj nas in vodi nas. Amen.

Sv. oče blagoslavlja naše vernike

LJUBLJENIM VERNIKOM, ZBRANIM V TEH DNEH V PROSLAVO VZVISENE KRALJICE NEBES, POŠILJA SV. OČE Z OČETOVSKO LJUBEZNIJO NAPROŠENI APOSTOLSKI BLAGOSLOV, KI NAJ OKREPI NJIH KRŠČANSKO ŽIVLJENJE IN JIM BO POROŠTVO OBILNIH MILOSTI IN DAROV PO ROKAH BREZMADEŽNE DEVICE.

MONTINI,
namestnik državnega tajnika

Nasilje nad starši in otroki

Italijanska republika se ponaša, da ima zelo demokratično ustavo, v kateri so pravice in svoboščine državljanov zajamčene ter zavarovane pred nasiljem in samovoljno oblastnikov. Tudi tako glasni proces »Montesi« bi moral prepričati slehernega Italijana, da je v republiki enaka pravica za vse, od najvišjih do najnižjih. In vendar to ni res. Nekateri državljani v Italiji trpe nasilje kakor v katerikoli diktatorski državi in kar je najbolj žalostno, zoper to nasilje ni priziva, prav tako kakor ga ni bilo v dobi fašizma.

To nasilje se je prvič izvršilo nad lepim številom slovenskih staršev in otrok leta 1949, ko so izgubili iz slovenskih šol 150 otrok, češ da so optanti in da zato ne smejo obiskovati slovenskih šol. Takrat so otroci jokali in starši z njimi. To nasilje se sedaj ponavlja leto za letom. Čeprav so taki optanti poveli do bili rešeno opcijo in so s tem postali polnopravni državljani, niso polnopravni, zakaj zanje še vedno velja prepoved obiskovanja slov. šol. Oni so torej le deloma enakopravni državljani in imajo pravico le do državljanstvih pravic, saj se njim odreja tako velika in sveta pravica kot je svobodna vzgoja otrok. Ti starši, čeprav državljani ital. republike, ne smejo in ne morejo preskrbeti svojim otrokom vzgoje kot si želijo, temveč le tako, kot jim jo vsiljujejo drugi. In ti »drugi« so odgovorni šolski oblastniki v Gorici, ki so leta 1949 zakrivali, da je naučno ministrstvo v brk vsem določbam ital. ustave izdalo krivični dopis z dne 25. nov. 1949, s katerim je prepovedalo posejanje slov. šol otrokom optantov. Toda to, kar je takrat veljalo za optante, se danes razteza na vse državljane, ki so ohranili državljanstvo na podlagi opcije. Ti so torej državljani posebne sorte, nad katerimi sme ital. republika izvrševati svoje prisilne raznorovalne poskuse. Ostali državljani smejo preskrbeti svojim otrokom kakršno koli vzgojo hočejo, ker jim to garantira državni zakon. Ti slednji pa te pravice nimajo, zato ker tako hoče neka ministrska odredba. Vprašamo se: 1. Je ministrska odredba nad državno ustavo? 2. More ministrska odredba odrekat staršem njih naravno pravico, da dajo otrokom vzgojo kot sami žele, torej da tudi izberejo za svoje otroke šolo kot se jim zdi?

Vseposod po svetu se katoličani borijo za pravico staršev pri vzgoji otrok, samo pri nas da bi smeli to pravico nemoteno teptati zato, ker hočejo tako nekateri prenapeti šovinisti, ki na ta način obnavljajo zlo glasse fašistične zakone zoper slovenske starše?

Zoper to krivico je preteklo polletje protestirala SDZ v spomenici, ki jo je dne 29. jul. naslovila na g. Predsednika ministrskega sveta, g. Ministra za zunanje zadeve in g. Ministra za šolstvo. V tej spomenici zahteva SDZ med drugim, da se preklicuje ukaz ministra za šolstvo z dne 25. nov. 1949, s katerim se prepoveduje obisk šol vseh vrst in sto-

penj s slovenskim učnim jezikom otrokom staršev, ki so optirali za ital. državljanstvo. Pretekli teden je v istem smislu poslal protestno brzojavko ministru za šolstvo g. Rudi Bratuž, občinski in pokrajinski svetovalec.

Tem protestom se pridružujemo tudi mi v imenu naravne pravice, ki

IZ JUGOSLAVIJE

Tito bo obiskal Indijo

V Beogradu so napovedali, da bo predsednik Tito obiskal Indijo in Burmo. Kdaj se bo to zgodilo, pa niso povedali. S svojim obiskom hoče Tito utrditi prijateljske vezi, ki so med Jugoslavijo in Burmo ter Indijo. Indija in Burma sta namreč državi, ki v sporu med Vzhodom in Zahodom vodita približno isto politiko kot Jugoslavija, to se pravi, da hočeta hoditi neko pot nevtralnosti. Pandit Nehru sicer noče biti komunist, a vendar vodi prijateljske odnose s kom. Kitajsko in z Vietminhovi v Indokini. Pripravlja se, da obišče Peking in tudi Hočiminh, ko se bo ta kot zmagovalce nastanil v Hanoju. Na drugi strani pa Nehru ter Indija uživata podporo Angloamerikancev. To skupno zadržanje v zunanji politiki drži sedaj Indijo, Burmo in Jugoslavijo v nekak skupen blok, ki obstoji dejansko, čeprav ne formalno. Je nekaka »sredina« v svetovni politiki.

Poleg tega išče Jugoslavija na Bližnjem in Daljnem Vzhodu trgov za svoje izdelke. Mlada jugoslovanska industrija precej izvaža, veliko več kot bi v rednih razmerah dopuščal domači trg. Toda Tito rabi tujih deviz za oboroževanje in nakup strojev, letos pa še pšenice. Zato sili na vso moč z izvozom industrijskih izdelkov. Države Bližnjega in Daljnega Vzhoda so za jugoslovanske izdelke najbližji in tudi najbolj si trg.

Izboljšanje političnih in gospodarskih vezi bo torej namen Titovega obiska v Indiji in v Burmi.

Na Norveško sta te dni odpotovala Kardelj in Bakarič. Povabila ju je tamkajšnja delavska stranka. Potovanje je torej predvsem propagandnega značaja. Gotovo bosta oba kom. prvaka skušala prepričati Norvežane, da sta prava socialisti in zato vredna, da ju sprejmejo v socialistično internacionalo, kot je to že zdavnaj želja jugoslovanske partije. Včasih so na taka potovanja v tujino pošiljali Djilas, a se je ta ravno v tujini »pohujšal« in postal reformist. Sedaj so se odločili za Kardelja in Bakariča, ki bosta gotovo bolj brez škode prenesla »pogubni« vpliv Zapada kakor pa Djilas.

Proti višanju cen v Jugoslaviji

V svojem govoru na Ostrožnem se je Tito dotaknil tudi vprašanja o višanju cen v notranjosti države. Gre tu predvsem za višanje cen poljskim pridelkom. Tito je rekel, da povišanje cen ni rezultat krize jugoslovanskega gospodarstva, ampak posledica nerazumevanja določenih ljudi, ki so na odgovornih položajih v gospodarskih organizacijah in ki izkoriščajo svoj monopolistični značaj.

Predsednik Tito se je s tem dotaknil mesta, k' je trenutno najbolj boleče v ju-

jo imajo starši, da svobodno odločajo o vzgoji svojih otrok in zato tudi o šoli, v katero hočejo poslati svoje otroke. Če se borimo zoper nasilje in monopol nad vzgojo, ki so jo vpeljali komunisti, se ne bomo nič manj borili zoper nasilje, ki ga nad delom slovenskih staršev uganjajo na Gorškem v imenu nekega ministrskega odloka, dokler tega odloka ne bodo preklicali, da bodo vsi starši brez izjeme prosti, da svobodno izbirajo šolanje in vzgojo svojim otrokom.

goslovanskem gospodarstvu. Slaba žetev v preteklem gospodarskem letu je povzročila, da država ostala brez zadostne prehrane. Prvi ukrepi, ki so jih podvzeli, so bili povišanje cene kruha ter vpeljava črnega namesta belega kruha. Kadar je kakih stvari malo na trgu, je seveda zmeraj težnja, da se podražajo zato, ker je njih vrednost pač večja. Slaba letina pa ni bila samo za pšenico, temveč še za vrsto drugih pridelkov. Zato je naravno, da so jim cene višje, ker jih pač ni dobiti. Vlada bi pa hotela, naj ostanejo cene pridelkom iste, oziroma take, kot jih ona določa. Ker se cene včasih nočejo ravnati po ministrskih predpisih, kot se prej vreme ni hotelo, so krivi višanju cen špekulanti, češ da umetno navijajo cene. S tem si je režim že zavaroval hrbet: Draginji in pomanjkanju ni kriva zgrešena gospodarska politika, temveč krivi so špekulanti, verižniki. Ti bodo to leto zadostni kozli zavožene gospodarske politike jugoslovanskega režima. Zato smemo pričakovati precej procesov zoper »špekulante« in elemente, ki so zlorabili svoje odgovorne položaje v gospodarskih organizacijah.

Divji prašiči

Na Kobariškem so se po vojni neznansko razmnožili divji prašiči. Ljudem delajo občutno škodo na koruzi, krompirju in na pašnikih. Dolgo niso nobenega ujeli. Zato je občinski odbor v Kobariču sklenil, da bo dal posebno nagrado tri tisoč din za vsakega ustreljenega prašiča. To je pomagalo, da so se nekateri lovci spravili nad prašiče. Do sedaj so jih podrl pet, zadnji je padel na Livku. Tehtal je 150 kg in je imel 10 cm dolge čkane.

V Mariboru

Maribor se industrijsko vedno bolj razvija; postaja res največje industrijsko središče na Slovenskem. Za njegov pravilni razvoj pa je nujno potrebna električna energija in pa plin. Obojega sedaj primanjkuje. Pomanjkanju elektrike se nekoliko zadostili z novimi elektrarnami na Dravi, a je energije še vedno premalo, ker je silno veliko rabi tovarna aluminija v Strnišču pri Ptujju. Ta tovarna je začela obratovati preteklo pomlad in obratuje le v omejeni meri ravno zato, ker nima dovolj električne energije.

Tudi plina zelo primanjkuje Mariboru. Nič čudnega, saj služi še vedno za vse potrebe velikega Maribora stara plinarja, ki bo kmalu praznovala 90 let obstoja. Zaradi tega je nujno potrebno obnoviti plinarische naprave in jih povečati, ker bi Maribor potreboval vsaj desetkrat več plina, kot ga sedaj proizvajajo. Mestni odbor je že izdelal načrte za izgradnjo nove plinarne in nje povečanje. Toda težave so, kje dobiti denar, ker bi rabili kakih 500 milijonov din.

bombardon, na katerega je tolikokrat že pri kraških žentih pihal. Vendar pa so kmalu spoznali, da ne bo z orehi nič, ker bi se, kakor je opomnila mati Meta, ljudem čudno zdelo, ko bi krotniki rožljali na hrbtu, posebno ker je bil oče Kobencelj nekaj preokoren ter je trdo in mogočno stopal, tako da se je zemlja tresla pod njim, kakor pod Pečenkovi kladivom v Peklu. Kar pride na misel kraška skuta, in prav takrat, meseca majnika, napravljala se je najboljša. To bi bilo res kaj posebnega. Toda Dunaj je bil daleč in po taki vročini, kdo bi jo mogel prinesiti svežo na Dunaj?

Pridejo na kraške zajce. Vsakdo ve, da plačujejo te Tržičani vedno nekoliko dražje kakor vipavske in druge. In Bog ve, ali je bil že kraški zajec na Dunaju? Ali kmalu vidi Jože Polonin, da bi morali zajca živga uloviti, ker drugače bi se mrtve ne mogel do Dunaja ohraniti. A kdo bo pa živga zajca lovil? Torej tudi ta ne obvelja. Ne vedo že več, kaj si izmisliti. Kar se zasliši ovčarjev rog sredi vasi, ovce so se vračale s pašne domov. »No glejte,« pravi Polonin, »kmalu bi pozabili na naš sir. Kaj boste nesli na Dunaj? En sir si naložite na hrbet, pa je! Kraškega

Beg iz Poljske

Pretekli teden je ameriški pravosodni minister dovolil Poljaku Jožefu Swiatlu, ki se je pred desetimi meseci zatekel v zapadni del Berlina, da se sme naseliti v Združenih državah.

Jožef Swiatlo je bil visok uradnik ministrstva za javno varnost v Varšavi. Opravljal je namreč službo podravatelja »desete sekcije«, ki skrbi za varnost komunističnega režima in njegovih pristašev zoper njihove notranje sovražnike. Meseca decembra se je Swiatlo podal z nekim svojim tovarišem v Vzhodni Berlin, kjer se je imel sestati z voditeljem informacijske službe za vzhodni Berlin. Pri tej priliki se je Swiatlo posrečilo izmuzniti se nadzorstvu ter se vtihotapiti v francoski, in od tam v ameriški del Berlina, kjer se je predstavil ameriškim oblastem ter jih prosil za zatočišče.

Jožef Swiatlo, ki ima komaj 29 let, je pustil v Varšavi ženo in dva otroka. Po zadnji vojni je postal funkcionar varnostne službe ter je prišel l. 1948 na ministrstvo za javno varnost. Pretekli teden je imel v Washingtonu tiskovno konferenco, na kateri je povedal med drugim, da se je razvilo v Poljski močno rezistenčno gibanje v vseh slojih

prehivalstva, posebno pa med kmeti, ki se upirajo kolektivizaciji svoje zemlje. Omenil pa je, da je le malo upanja na kak splošen upor, kajti sovjetska vojska je povsod pričujoča in prebivalstvo je pod strogim nadzorstvom tajne policije.

Jožef Swiatlo je podal ameriškim oblastem razne važne podatke, med temi tudi podatke o ameriškem uradniku Noelu Fieldu, ki je izginil l. 1949, in o njegovi ženi, bratu in adoptivni hčerki, ki so se pozneje podali na Češkoslovaško in ki so prav tako izginili.

O begu Poljakov na zapad se sliši vedno bolj pogostoma. Pred 14 dnevi je neki višji ladijski natak zapustil poljski prekomornik »Batory« ter zaprosil angleške oblasti za zatočišče. Drugi dan potem se je sedem poljskih ribičev izkrcalo na Angleškem ter storilo isto. Njih beg je bil precej dramatičen. Da bi mogli namreč uteči, so zaprli pod ključ kapitanu ladje in osem članov posadke. Nekega mornarja pa so pretepli in ranili, ko so spoznali v njem tajnega vohuna. Dva dni pozneje so zopet trije poljski ribiči zapustili ladjo ter na pokrovu ladje pripluli do obale.

KULTURA

Nova Pesmarica

Te dni je izšla v Trstu nova Pesmarica, ki je namenjena, kot pravi naslovna stran, za osnovne, nižje srednje in strokovne šole. Izdal jo je znani glasbenik in skladatelj Ivan Grbec, založila pa ZVU.

Knjiga, posvečena spominu S. Kumarja, obsega 150 strani ter se deli v dva dela: teoretični (52 strani) in glasbeni, kjer je zbranih 180 različnih mladinskih pesmi, razdeljenih po razredih od otroškega vrta do nižjih srednjih šol.

Pesmarica je predvsem namenjena učencem, da jim bo služila kot učbeni pripomoček. Teoretični del je svojstveno podan od najbolj osnovnih stvari pa do estetike in dirigiranja; seveda primerno in dostopno mladim učencem. Zelo je poudarjena lepota glasbe. V tem smislu obravnava teorijo kot nekaj lepega. Lahko rečemo, da Grbčeva »Pesmarica« presega skoro vse dosedanje; tudi oblikovno je ta učni priročnik zelo prikopen. Škoda le, da nima trdnih platnic. S to Pesmarico je bil dosežen velik napredek na tem polju.

Pestre in zelo uporabne so objavljene pesmi, nekatere prav nove. Med temi je okrog 30 avtorjev. Med najlepšimi sta: »Jezusu pušeljček« in »Slava Bogu«, s katero se konča knjiga. V teh pesmih razbreme vso glohoko in prepričano vernost Ivana Grbca.

Ko mi je g. Grbec pokazal prvi izvod komaj prinešen iz tiskarne, je izrazil: »To je eden izmed redkih praznikov, ki jih ima človek v življenju.« Isto velja tudi za nas. Nova Pesmarica pomeni za nas Slovence lep praznik, dragocen dar.

Avtor ima že v pripravi II. del Pesmarice namenjen predvsem učiteljem glasbe. Upamo, da se ne bodo ponovile iste težave kot za prvi del, ter da jo bomo imeli kmalu v rokah, kot je bilo objavljen.

Dušan Jakomin

Pastirček je izšel

Vsak mesec smo v »Kat. glas« v preteklih šolskih letih brali zgornje opozorilo. Tudi v tej številki ga dobite. Z novim šolskim letom je namreč prišel med naše otroke tudi njihov stari prijatelj Pastirček. Njih stari znanec je, saj gre v deveto leto življenja. Njegovi prvi bralci in sotrudniki iz ljudskošolskih let so danes že na višji gimnaziji in liceju ter se nekateri že poskušajo na literarnem polju, da bi morda kdaj postali pravi pisatelji in pesniki. Pastirček je zanje že premajhen in preotroški, toda za njimi so njih bratci in sestrice, ki prav tako kot oni njega dni radi segajo po svojem glasilu, po Pastirčku.

Toda povedati moramo tu v tem listu, ki ga berejo predvsem odrasli, da Pastirček nima povsod dovolj prijateljev. Dočim so na nekaterih šolah otroci, ki ga zelo radi berejo in tudi redno plačujejo, se dobe drugod taki, ki Pastirčka skoro ne poznajo. Ko smo pregledovali vasi in šole, kjer imajo Pastirčka naročenega, smo se kar začudili, kako da ni te in one šole, saj so vendar tudi tam slovenski otroci, ki bi ga radi brali, če bi jim ga odrasli pokazali in priporočili. Na marsikaki šoli, posebno na Tržaškem, so v prejšnjih letih Pastirčka zelo radi brali in bili nanj naročeni. Zakaj tam ni več naročnikov? Menijo taki starši in katehetje, ki svojim otrokom ne privoščijo Pastirčka, da so ital. slikanice zanje bolj primerne ali koristne? Drugi pomnajo otrokom Cicibančka in Pionirčka, kakor, da bi ta dva časopisa bila za otroke boljša kot Pastirček.

Slovenski starši in katehetje bodo zaradi tega svojim otrokom preskrbeli Pastirčka, ki je njihov najboljši prijatelj, kateri jim nudi zgodbe za kratek čas, dobre nauke za pouk in tudi ne pozabi na njih duše.

Nunc France

Dr. A. Mahnič:

Kako je oče Kobencelj na Dunaj kraški sir nosil

Bilo je na večer in Kobenceljevi so peljali seno domov. Ravno obrnejo s kolovozna na cesto in oče Kobencelj koraka z grabljami za vozom. »Oče župan,« kliče Polonin, »kajje vendar; lepo seno imate.« »Od kod pa prideš,« vpraša Kobencelj, »da nisi bil že zopet v Trstu ali Kopru, pohajač?« »Kkor pohaja tudi marsikaj zve,« pravi Jože, »keravno je večkrat lačen in posebno pa žejan.« »Taka pijavka, kaj ne, kakor si ti, ki zavohaš vinsko mušico tri ure daleč.« »Tri sicer ne, vendar pa dve, iz Trsta sem,« pravi Polonin, »danes mi posebno močno diši. Oče Kobencelj, ali veste, da je Vaš Lipe pri cesarju na Dunaju v pisarni, kjer delajo davke in pišejo vojsko?« Očetu Kobencelju šine kri v glavo, ker akoravno se je Jože rad šalil in kako debelo povedal, vendar prav močno se ni nikoli zlagal, posebno županu ne. »Moj sin, hem, Lipe Kobencelj, iz Volčjega grada, moj sin, pri cesarju, na Dunaju, v pisarni, hem, hem, to pa že kaj velja.« Prideta domov. Pokliče se mati Meta; gredo v izbo in zapro duri za seboj. V skrivnem svetu, ka-

terega ud je bil tisti večer tudi Jože Polonin, se razpravlja vestno velevažna novica. Prvo, kar se enoglasno sklene, je, da mora oče Kobencelj na Dunaj Lipeta obiskat, kakor je hodil nekda v Idrijo in Ljubljano: saj na Dunaj pelje celo več potov, in po vprašanjih se pride celo do konca svetli. Druga točka nič manj važna je bila: Kaj bi pa Kobencelj nesel s seboj na Dunaj? Prazen ne gre Kraševce nikamor, toliko manj ne na Dunaj in sicer v cesarsko hišo, in kaj, ko bi celo cesarja srečal, kateri že tako, kakor pravijo, pride v pisarno, kjer piše Lipe. Prazen torej ne! Ali kaj bi vendar nesel? Mislilo se je najprej na orehe. Znano je namreč, da rastejo posebno v Volčjem gradu lepi debeli orehi, katerim pravijo »krotniki«, ker rastejo debeli kakor krote, in na Kobenceljevem borjaču sta rastle dva taka stara oreha. Saj je Janezu Bobnarjevemu lani, ko je zvečer na klopi pod orehom sedel in z odprtimi usti proti nebu zeval spal, oreh krotnik, ki je z drevesa padel, vse prednje zobe strl, tako da je moral v kot vreti

sira se gotovo na Dunaju ni bilo. To bo pa to, kraški sir, ali ga bo gledala gospoda in pokušavala, in kaj, ko bi do samega cesarja prišel; tudi kaj takega se lahko zgodi v cesarjevi hiši! Seveda ta svet dopade očetu Kobencelju in materi Meti. Sklene se enoglasno, da pojde v enem mesecu oče Kobencelj s kraškim sirom na Dunaj k cesarjevim v pisarno, kjer piše Lipe. Se tisti večer je dobil stari Ovčar naročilo, da naredi velik in dober sir, ker znalo bi se zgoditi, da bi ga sam cesar jedel. Drugo jutro pa je Matevž Španjolvov že tesal in žagal pred Ovčarjevo sirarnico, in z Ovčarjem vkup sta merila in sestavljala novo toriljo za cesarski sir.

Tri tedne potem, ko je že sig bil zgotovljen, se napravi oče Kobencelj na pot. Ze zvečer se v družini vse domeni, kaj in kako naj se dela med tem, ko ne bo očeta doma. Tone, najstarejši sin, prihodnji gospodar, ima najeti delayce, da se pokosi Stara reber, potem tudi ževk, ker so senožeti na Krasu zelo kamenite, med ževkami pa ne sme manjkati Urše Žuhčeve, ker ona za dve drugi dela naredi, in tako dalje. Zdaj prinese Meta lepo novo vrečo in zgnete vanjo cesarski sir. Slednjič poduči Jože Polonin očeta Kobencelja, kako naj

potuje na Dunaj. Polonin je bil namreč že sam na Dunaju, ko so bili zadnjikrat v Bosni Turke potokli, povabil jih je bil cesar na Dunaj in jih prav dobro pogostil. Ko bo prišel Kobencelj na Gornje Stajersko med Nemece, tedaj naj si dobro zapomni besedo »Wiener« na to besedo mu bodo vedno pot proti Dunaju kazali. Ko pride na Dunaj, to mesto je veliko, veliko, a vendar bo prav lahko našel cesarjevo hišo, že od daleč bo namreč zagledal Štefanski zvonik, tedaj naj naravnost proti njemu gre; od tod pa naj jo obrne na levo; kmalu bo zagledal prav lepo veliko hišo, najlepšo in največjo med vsemi drugimi: tu so cesarjevi, tu je pisarna.

Tako je bilo tedaj vse prav. Drugo jutro na vse rano je korakal oče Kobencelj s cesarskim sirom v bisagi gori po klanci. Konec vasi je odprl ravno tedaj Jerančev Poldr vrata na seniku, kjer je spal, da bi pogledal, ali bo kmalu dan, kar zagleda Kobencelja.

»Kam pa ste se napravili tako zgodaj, oče župan?«

»Tja gori na Dunaj,« pravi Kobencelj in gre.

Okoli poldne sopiha oče Kobencelj iz Vipave gori proti Razdrtem. Vroče je, poti

A black and white photograph capturing a large-scale religious procession. A dense crowd of people, predominantly women dressed in white robes or dresses, fills the foreground and middle ground. In the center, a statue of the Virgin Mary, adorned with a halo and a crown, is being transported on a raised platform or bier. The participants are gathered in front of a large, light-colored building with multiple windows. The scene conveys a sense of a significant communal religious event.

Poleg živil pošiljamo tekstilno blago, namizni pribor, porcelan, radijske aparate, bicikle, motocikle, motoscootere, harmonike in druga glasbila, pisalne in računske stroje, električne sesalce za prah, električne hladilnike (frižidere), gospodarske stroje in sploh vse za gospodarstvo in gospodinjstvo.

(Nadaljevanje)